

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. An generales circumstantiæ specialem in actus malitiam
refundant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

ex vi voluntatis & intentionis prioris, ut voluntate nolente, seu contradicente, statim cesset actio; at si quis incidat in somnum vel amentiam, nihil ad actionem illam impediendam conducet, quod ante somnum vel amentiam priorem voluntatem retractaverit, sed eodem modo ex vi imaginationis sequetur, ac si non fuisset prior intentio retractata, quod signum est actiones istas non humano & rationali, sed brutorum modo peragi.

IV. Dices: qui habet solam voluntatem audiendi

Sacrum, opere non sequente, non potest dici audivisse Sacrum, vel praeceptum implevisse, ergo nec qui vult omittere dici potest auditionem Sacri omisisse. Respondetur si habeat intentionem efficacem audiendi Sacrum, ponet media ad hoc sufficientia. Quod si ubi media & conatum sufficientem posuerit, haec tamen per accidens careant effectu, potest, licet non Physicè, & consummate in genere entis, in genere moris tamen dici audivisse Sacrum, & praeceptum implevisse.

Qui habet voluntatem efficacem audiendi Sacrum, etiam opere non sequente, dici potest audivisse Sacrum.

DISPUTATIO CIII.

De distinctione & inaequalitate peccatorum.

EXPEDITIS iis, quae generatim ad peccati notionem spectabant, naturaque peccati commissionis & omissionis, atque utriusque inter se differentiâ discussâ, ad peccatorum in particulari considerationem descendemus. Duas verò hic S. Thomae quaestiones aptissimè conjungi posse existimo, nempe septuagesimam secundam & octogesimam octavam; ambae siquidem sunt de distinctione peccatorum, prior de distinctione in ordine ad causas & objecta, posterior in ordine ad reatum poenae, ubi peculiariter agitur de distinctione peccati venialis à mortali.

SECTIO PRIMA.

An generales circumstantiae specialem in actus malitiam refundant.

I. Prima sententia affirmat circumstantias non refundere in actum malitiam, nisi sint volita.

PRIMA nonnullorum sententia est, nullam ex generalibus circumstantiis, de quibus numero quarto, specialem in actum aliquem malitiam refundere, nisi directè & expressè sit volita & intenta, ita ut per modum motivi actum ipsum ingrediatur. Dicunt itaque peccatum specialem rationem injuriæ aut ingratitude erga Deum non contrahere, nisi in actu signato sub his rationibus intendatur. Pro hac etiam sententiâ, citant multi S. Thomam 2. 2. q. 43. art. 3. & in 4. dist. 38. q. 2. art. 2. quaestiuicula 2. ubi loquens de peccato scandali ait, ut scandalum sit peculiare peccatum, ruinam proximi debere intendi.

II. S. Thomas non requirit formalem intentionem circumstantiarum ut refundant malitiam in actum.

Alia tamen est mens Sancti Doctoris, solum namque loquitur de intentione virtuali, seu interpretativâ, ita nimirum ut advertens quis ruinam proximi, seu fore ut ex actione aliquâ illius nocumentum spirituale accipiat, actionem tamen illam facit, quæ apta est illum ad lapsum inducere. Unde in quarto, loco proximè citato ad tertium ait, scandalum accipere speciem ex fine, ad quem ordinabile est, non ergo requirit actualem ordinationem, nec ut in actione illâ expressè intendatur damnus illud proximi, quod inde sequitur, sed ad scandalum sufficere docet, quod videns quis proximum occasionem inde peccandi sumpturum, operationem tamen illam sine justâ causâ exercet.

Alii itaque ut Vasquez hic, Disp. 102. cap. 5. Azor, Salas cum quibusdam aliis, negant circumstantias generales refundere malitiam in actus. Suarez verò tomo 4. in 3. parte d. 13. sect. 3. & opusculo de justitiâ Dei affirmat circumstantiam saltem injuriæ contra Deum refundere specialem malitiam in actum peccaminosum: idem docet Becanus hic, tractatu 2. cap. 2. q. 2. & Lessius de perfectionibus divinis, lib. 13. num. 184. & deinceps, de circumstantiâ quadam contemptus divinæ amicitiae. Idem universim tenet Lorca d. 15. Coninck de actibus d. 32. dub. 5. num. 42. & multi ex recentioribus.

III. Negant alii qui circumstantias generales omnino refundere malitiam in actum.

Dicendum circumstantias generales peccatorum, sic dictas quod omnibus peccatis sint, saltem per se loquendo, communes, quales sunt, quod sint contra praecepta & amicitiam divinam, contra gratitudinem Deo debitam, & alia similes, refundere specialem malitiam in omnem actum peccati, non solum quando specialiter intenduntur, sed etiam quoties cum illius circumstantiæ advertentiâ committuntur: ita plurimi ex Theologis. Quare à fortiori falsa est sententia Cajetani q. 76. art. 4. & ab omnibus rejecta, qui nec particulares circumstantias, etiam cognitatas, ut si quis occidat personam sacram vult refundere specialem malitiam in actum, nisi sint peculiariter intenta.

IV. Circumstantiae generales unde sic dicuntur.

Refundunt specialem malitiam in actum peccati.

Ratio conclusionis est: sicut namque cognitio quod calix sit sacer, refundit specialem malitiam in actum, quia est irreverentia contra res sacras, ita furari cum advertentiâ quod sit contra praecepta divina, & Deo displiceat (praesertim cui ob id in nos collata beneficia ita obstricti sumus) specialem in peccatum illud refundere videtur gravitatem. Confirmatur: si enim quis mente

V. Oportet circumstantias in actibus reperiri, peculiariter in actus malitiam refundere.

concipit

conciat ejusmodi peccatum cum solâ ratione furti (quod etiam non est cur in re ipsâ aliquando non contingat, casu quo quis invincibiliter ignoraret Deum) manifestum videtur peccatum illud futurum levius, sed non erit levius in ratione furti, ergo quod aliqua alia gravitas, seu malitia alterius speciei illi desit, sed hæc malitia provenit ex advertentiâ circumstantiarum supra positarum, ergo.

VI. Et specialiter contra rationem violare divinam amicitiam.

Nullum vitium magis execrantur homines; quam ingratitude.

VII. Generales circumstantia, nisi peculiariter intenduntur, non sunt necessario in confessione aperienda.

Quid in peculiari casu faciendum.

Et sanè, lumine naturæ notum videtur esse specialiter contra rationem violare amicitiam divinam, cum contra rationem sit violare humanam: nullum etiam vitium est, quod magis execrentur homines, quàm vitium ingratitude. Quod verò hæc circumstantia in omnibus peccatis reperiantur, non arguit eas non refundere in peccata illa malitiam, sed illam refundere in omnia, & in hoc etiam extensivè excedere circumstantiam catholicæ sacri. Quare in sacris Litteris sæpè repetuntur non sine exaggeratione hæc circumstantia ingratitude, injurie, inobedientie, cum in nihil acrius in Scripturis per Prophetas Deus invehatur.

Hic tamen addo, has circumstantias, cum generales sint, non esse necessariò in confessione aperendas: si tamen ex iis aliqua esset directè intenta, ut si quis furari vellet ex odio Dei, seu quia Deo displicet furtum, deberet hoc peculiariter explicari, quod non est singulare in his circumstantiis, sed in omni peccato contra quamcumque virtutem; ut si quis fornicari vellet ex odio castitatis, idque in templo ex odio religionis, jam enim nova species oritur specialis contemptus contra illam virtutem, in cujus materia peccat. Nihilominus si quis esset planè certus, se non habuisse advertentiam ad contrahendum has species (quod tamen rarissimè contingit) teneretur hoc in confessione explicare, nisi conformare se velit contrariæ sententiæ.

SECTIO SECUNDA

Argumenta contententia generales circumstantias non refundere malitiam in actus.

I. Quid s. Thomas requirit, ut opus aliquod speciale contrahat rationem ingratitude aut inobedientie.

Duo malitia genera sunt in actibus consideranda.

OBICIENS primò Sanctum Thomam identidem dicentem, ut opus aliquod speciale rationem inobedientie aut ingratitude contrahat, necessarium esse, ut fiat quia prohibitum est, vel ut benefactori se ingratum ostendat, ergo generales hæc circumstantia, nisi peculiariter intenduntur, non refundunt speciale malitiam in actus. Sed de mente S. Thomæ satis constat secl. præcedente, numero primò: Dico itaque non ita intelligendum esse Sanctum Doctorem, quasi velit actum quem quis advertens prohibitionem, seu præceptum in contrarium, exercet, non contrahere deformitatem illam & malitiam, quæ constituit peccatum inobedientie, sed tantum vult hujuscemodi actum non contrahere specialissimam illam malitiam inobedientie, aut ingratitude, quæ in peccatis tantùm ex malitiâ factis reperitur, nec nisi in perverissimo quoque contingit, dum scilicet quis in contemptum Dei præcipientis, aut prohibentis, opus aliquod facit aut omittit; hoc tamen ad omnem actum inobedientie non est necessarium.

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

Quod ut melius intelligatur; & tota hæc doctrina de generalibus circumstantiis plenius declararetur, ponamus Deum vel superiorem alicui præcipere, ut tali tempore studeat, aut in horto laboret; hic nihilominus accedente illo tempore, & attendens ad præceptum, studium & laborem illum omittit, quis hunc negabit peccare, idque peccato inobedientie, cum Dei aut superioris mandatum scienter violet: & idem est de præcepto negativo, si nimirum Deus prohibeat ne Petrus tali tempore studeat aut laboret, ergo idem est licet actus aliquis aliam simul habeat malitiam, si nimirum Deo furtum aut homicidium prohibente, nihilominus quis furetur, aut hominem occidat; quòd enim actus aliam malitiam habeat adjunctam non sequitur eum non habere hanc, cum per illum non minus scienter Dei præceptum violetur, quàm in priore casu.

Objicies secundò: ergo qui plura accepit à Deo beneficia, debet hoc in confessione aperire, & alia hujusmodi, sicque infinitis patet scrupulis hæc opinio. Confirmatur primò, sequitur etenim quodvis peccatum sacerdotis fore novum peccatum ratione dignitatis personæ. Confirmatur secundò, jam siquidem non posset committi unum tantum peccatum, sed necessariò est multiplex.

Ad argumentum negatur sequela; solum enim est substantia aggravans intra eandem speciem: ejusmodi autem circumstantia, ut ostendi in materia de poenitentia, non sunt necessariò explicanda; cum Concilium Tridentinum aliarum circumstantiarum explicationem in confessione non requirat, quàm earum quæ mutant speciem: & idem docet S. Thomas in 4. d. 16. q. 3. art. 2. quæst. 5.

Ad primam Confirmationem dico solam personæ dignitatem præcisè (secluso scandalo & peccatis, quæ ex voto quis vitare tenetur) ad summum augere aliquas circumstantias ex prædictis, præsertim ingratitude. Secunda Confirmatio si tota concedatur nil sequitur incommodi.

Objicies tertio: si peccatum mortale quodcumque habeat novam specialem malitiam, ex eo quòd afferat mortem spiritualem ipsi peccatori, unde haurit malitiam homicidii spiritualis, ergo qui culpabiliter dat causam ruinæ spiritualis proximi peccando mortaliter, contrahet speciale peccatum scandali, quamvis ruinam illam non intendat. Respondetur ita esse; violat enim materiam misericordie spiritualis quæ in avocando proximum à peccatis sita est.

SECTIO TERTIA.

Aliud argumentum probans circumstantias hæc non refundere malitiam in actus.

OBICIENS quartò: peccata illa, quæ committuntur interius non contrahunt malitiam, nisi ferantur in objectum suum sub directâ intentione illius mali; sed peccata inobedientie & reliqua supra posita sunt hujusmodi; ergo non sufficit ad contrahendam malitiam specialem inobedientie, seu contra charitatem Dei &c. nisi quis expressè actus illos velit quia contra præceptum, quia Deo sunt ingrati, & sic de cæteris; ergo generales circumstantia præcisè non refundunt malitiam nec gravitatem in actus peccaminosos. Unde licet in actu facti exempli gratiâ &

II. Offenditur ad peccatum inobedientia non requiri, ut quis rem aliquam faciat quia est prohibita.

Vna malitia in actu reprobata non impedit aliam.

III. Obj. sequitur eum qui plura accepit à Deo beneficia, debere hoc in confessione aperire.

Cur qui plura accepit beneficia, non tenetur hoc confiteri.

Sola dignitas personæ peccatis tantum auget aliquas ex circumstantiis.

IV. Qui est causa ruinae spiritualis proximi contrahit speciale peccatum scandali.

I. Obj. Peccata, quæ committuntur interius, non contrahunt malitiam, nisi specialem malum illud intendatur.

